

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА
(Інформаційно-аналітичний дайджест)**

Січень – березень 2015 р.

Київ – 2015

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

Р45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

*Серію рекомендовано до друку Вченою радою Інституту законодавства
Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)*

Загальна редакція В. О. Зайчука,
академіка НАПН України

Реферативний огляд європейського права / За заг. ред. В. О. Зайчука.
Р45 – Січ. – берез. 2015 р. – К., 2015. – 59 с.

Серію «Реферативний огляд європейського права» підготовлено в Інституті законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та практики Європейського суду з прав людини.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

© Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015

РЕЗЮМЕ ВИПУСКУ

У першому розділі реферативного огляду подаються анотації новоухвалених актів Ради Європи. Зокрема, у січні – березні 2015 року увагу Ради Європи привернула гуманітарна ситуація навколо українських біженців і переміщених осіб, терористичні атаки в Парижі, виконання Меморандуму про порозуміння між Радою Європи та Європейським Союзом, окремі аспекти захисту свідків, а також журналістів і свободи ЗМІ в Європі тощо.

Серед нових документів Європейського Союзу, огляду яких присвячено другий розділ, – акти, що регулюють питання розширення обмежувальних заходів, спрямованих проти окремих осіб, суб'єктів та органів з огляду на ситуацію в Україні, встановлення обмежень або заборони вирощування генетично модифікованих організмів на територіях держав – членів ЄС.

Третій розділ збірника присвячено практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. Рішення Суду щодо порушення прав на справедливий судовий розгляд, ухвалені за цей період, стосувалися здебільшого невиконання рішень національних судів та затягування судових розглядів у національних судах.

Четвертий розділ огляду містить матеріали стосовно реформування системи захисту даних в ЄС, перспектив запровадження податку на фінансові транзакції та Європейської громадської ініціативи.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ	8
I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ	10
ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ.....	10
<i>Резолюція 2028 (2015) від 27 січня 2015 року «Гуманітарна ситуація навколо українських біженців і переміщених осіб»....</i>	<i>10</i>
<i>Резолюція 2029 (2015) від 27 січня 2015 року «Виконання Меморандуму про порозуміння між Радою Європи та Європейським Союзом».....</i>	<i>12</i>
<i>Резолюція 2031 (2015) від 28 січня 2015 року «Терористичні атаки в Парижі: разом за демократичну відповідь».....</i>	<i>13</i>
<i>Резолюція 2032 (2015) від 28 січня 2015 року «Рівність та криза»</i>	<i>14</i>
<i>Резолюція 2033 (2015) від 28 січня 2015 року «Захист права на проведення колективних переговорів, включаючи право на страйк»</i>	<i>15</i>
<i>Резолюція 2034 (2015) від 28 січня 2015 року «Обмеження на матеріально-правових підставах досі не підтверджених повноважень делегації Російської Федерації»</i>	<i>16</i>
<i>Резолюція 2035 (2015) від 29 січня 2015 року «Захист журналістів і свободи засобів масової інформації в Європі»... </i>	<i>17</i>
<i>Резолюція 2036 (2015) від 29 січня 2015 року «Боротьба з нетерпимістю і дискримінацією в Європі, особливо щодо християн».....</i>	<i>18</i>
<i>Резолюція 2038 (2015) від 30 січня 2015 року «Захист свідків як незамінний інструмент у боротьбі з організованою злочинністю і тероризмом у Європі»</i>	<i>19</i>
<i>Резолюція 2039 (2015) від 30 січня 2015 року «Забезпечення рівності та інтегрованості для людей з обмеженими можливостями»</i>	<i>20</i>
<i>Резолюція 2040 (2015) від 6 березня 2015 року «Загрози принципу верховенства права в державах – членах Ради Європи: підтверджуючи авторитет Парламентської Асамблеї».....</i>	<i>21</i>
<i>Резолюція 2041 (2015) від 6 березня 2015 року «Європейські інституції та права людини в Європі».....</i>	<i>22</i>

<i>Резолюція 2042 (2015) від 6 березня 2015 року «Забезпечення комплексного лікування для дітей з проблемами уваги»</i>	<i>23</i>
<i>Резолюція 2043 (2015) від 6 березня 2015 року «Участь діаспор мігрантів у демократичному процесі».....</i>	<i>24</i>
<i>Резолюція 2044 (2015) від 6 березня 2015 року «Мобільність студентів».....</i>	<i>25</i>
<i>Рекомендація 2060 (2015) від 27 січня 2015 року «Виконання Меморандуму про порозуміння між Радою Європи та Європейським Союзом»</i>	<i>26</i>
<i>Рекомендація 2061 (2015) від 28 січня 2015 року «Терористичні атаки в Парижі: разом за демократичну відповідь»</i>	<i>26</i>
<i>Рекомендація 2062 (2015) від 29 січня 2015 року «Захист журналістів і свободи засобів масової інформації в Європі» ..</i>	<i>27</i>
<i>Рекомендація 2063 (2015) від 30 січня 2015 року «Захист свідків як незамінний інструмент у боротьбі з організованою злочинністю і тероризмом у Європі».....</i>	<i>28</i>
<i>Рекомендація 2064 (2015) від 30 січня 2015 року «Забезпечення рівності та інтеграції для людей з обмеженими можливостями»</i>	<i>28</i>
<i>Рекомендація 2065 (2015) від 6 березня 2015 року «Європейські інституції та права людини в Європі»</i>	<i>29</i>
<i>Рекомендація 2066 (2015) від 6 березня 2015 року «Мобільність студентів».....</i>	<i>29</i>
ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ.....	30
<i>Рекомендація CM/Rec(2015)1 від 21 січня 2015 року «Міжкультурна інтеграція».....</i>	<i>30</i>
<i>Рекомендація CM/Rec(2015)2 від 21 січня 2015 року «Гендерна проблематика у спорті».....</i>	<i>31</i>
<i>Рекомендація CM/Rec(2015)3 від 21 січня 2015 року «Доступ молоді з бідних районів до соціальних прав»</i>	<i>32</i>
<i>Рекомендація CM/Rec(2015)4 від 11 лютого 2015 року «Попередження та вирішення спорів, пов'язаних зі зміною місця проживання дитини».....</i>	<i>32</i>
II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	34
<i>Регламент Ради (Євросоюз) 2015/138 від 29 січня 2015 року, що вносить зміни до Регламенту (Євросоюз) № 208/2014 стосовно обмежувальних заходів, спрямованих проти окремих осіб, суб'єктів та органів з огляду на ситуацію в Україні.....</i>	<i>34</i>

<i>Директива (Євросоюз) 2015/412 Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2015 року про внесення змін до Директиви 2001/18/ЄС стосовно можливості для держав-членів обмежити або заборонити вирощування на своїй території генетично модифікованих організмів (ГМО).....</i>	<i>35</i>
ІІІ. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ	36
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЄВГЕНІЙ ПЕТРЕНКО проти України» від 29 січня 2015 р. (заява № 55749/08).....</i>	<i>36</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ОГОРОДНІК проти України» від 5 лютого 2015 р. (заява № 29644/10).....</i>	<i>38</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БОЧАН проти України (№ 2)» від 5 лютого 2015 р. (заява № 22251/08)</i>	<i>40</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БАРИШЕВСЬКИЙ проти України» від 26 лютого 2015 р. (заява № 71660/11).....</i>	<i>42</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БАРСУКОВИ проти України» від 26 лютого 2015 р. (Заява № 23081/07).....</i>	<i>43</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СЕРДЮК проти України» від 12 березня 2015 р. (заява № 61876/08).....</i>	<i>45</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ПОДВЕЗКО проти України» від 12 лютого 2015 р. (заява № 74297/11).....</i>	<i>47</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЖИЗІЦЬКИЙ проти України» від 19 лютого 2015 р. (заява № 57980/11).....</i>	<i>48</i>
ІV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА	51
<i>Висновки Ради ЄС у закордонних справах щодо України (Брюссель, 29 січня 2015 року).....</i>	<i>51</i>
<i>Реформа законодавства про захист даних: чому це важливо для етнічних та релігійних меншин?</i>	<i>55</i>
<i>Запровадження податку на фінансові транзакції призначено на 2016 рік.....</i>	<i>56</i>

<i>Депутати Європарламенту наполягають на включенні стратегії боротьби зі шкідливим впливом алкоголю до порядку денного охорони здоров'я ЄС</i>	<i>56</i>
<i>Європейський Парламент готує до перегляду положення про Європейську громадську ініціативу.....</i>	<i>57</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я.

Договір ЄС – Договір про заснування Європейського Співтовариства.

ДФЄС – Договір про функціонування Європейського Союзу.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

ЄІБ – Європейський інвестиційний банк.

Європейський суд – Європейський суд з прав людини.

ЄЦБ – Європейський центральний банк. Одна з семи інституцій (разом із Європейською Радою, Радою ЄС, Європейською Комісією, Судом ЄС, Європейським центральним банком та Рахунковою палатою) Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про ЄС).

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з семи інституцій Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про

ЄС від 2010 р.). Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС) зі змінами, внесеними Лісабонським договором 2009 р.

ІКАО – Міжнародна організація цивільної авіації.

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія (Європейська Комісія) – одна з семи інституцій Європейського Союзу згідно з Договором про Європейський Союз зі змінами, внесеними Лісабонським договором 2009 р.

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з семи інституцій Європейського Союзу.

РЄ – Рада Європи.

СОТ – Світова організація торгівлі.

Суд ЄС – Суд Європейських Співтовариств. Одна з семи інституцій Європейського Союзу.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Резолюція 2028 (2015) від 27 січня 2015 року «Гуманітарна ситуація навколо українських біженців і переміщених осіб»¹

У цьому документі Парламентська асамблея висловлює свою стурбованість нестабільністю і регулярним порушенням режиму припинення вогню на території Донецької і Луганської областей України, а також ситуацією навколо людей, яких зачепив конфлікт, у тому числі внутрішньо переміщених осіб і біженців.

У зв'язку з цим Асамблея закликає сторони конфлікту:

- повністю дотримуватися режиму припинення вогню і утримуватися від застосування сили і насильства, у тому числі щодо цивільних осіб;

- поважати міжнародне гуманітарне право і права людини;

- звільнити всіх військовополонених та інших затриманих осіб;

- забезпечувати вільний доступ до зони конфлікту з боку міжнародних спостерігачів, у тому числі представників ОБСЄ;

- вживати заходів для збереження майна, залишеного внутрішньо переміщеними особами;

- забезпечити безперешкодну доставку української та міжнародної гуманітарної допомоги людям на території, яка не контролюється Україною тощо.

Асамблея закликає українську владу:

- дотримуватися міжнародних стандартів щодо внутрішньо переміщених осіб та забезпечувати їхні права і свободи;

- розробити спеціальні програми для внутрішньо переміщених осіб, які бажають повернутися додому;

- не забороняти надання ключових державних послуг у контрольованих сепаратистами районах;

¹ Resolution 2028 (2015) The humanitarian situation of Ukrainian refugees and displaced persons [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21480&lang=en>

– забезпечити прозорість щодо розподілу міжнародної допомоги внутрішньо переміщеним особам;

– розслідувати випадки порушення прав людини тощо.

Асамблея закликає російську владу:

– утримуватися від дестабілізації ситуації в Україні та фінансування і військової підтримки незаконних військових формувань;

– забезпечити дотримання і повагу прав людини для тих, хто живе у Криму, де-факто незаконно контрольованому Російською Федерацією;

– проводити розслідування випадків порушення прав людини у Криму;

– продовжувати надавати захист українським біженцям;

– утримуватися від квотування шукачів притулку;

– забезпечити для біженців доступ до громадських послуг;

– звільнити всіх військовополонених, у тому числі Надію Савченко;

– погоджувати з компетентними органами влади України надання гуманітарної допомоги тощо.

Асамблея закликає міжнародну спільноту:

– продовжувати надавати допомогу українським біженцям і внутрішньо переміщеним особам;

– забезпечити прозорість у процесі надання допомоги;

– слідкувати за ситуацією в Криму, особливо щодо кримських татар, з метою дотримання прав людини;

– спростити процедуру подання заяви для отримання статусу біженця для громадян України тощо.

Резолюція 2029 (2015) від 27 січня 2015 року «Виконання Меморандуму про порозуміння між Радою Європи та Європейським Союзом»²

У цьому документі Парламентська асамблея наголошує на позитивних наслідках укладеного в 2007 році Меморандуму про порозуміння між Радою Європи та Європейським Союзом, зокрема:

- співпраця стала більш структурованою, стратегічно і політично спрямованою;

- ЄС збільшив свою участь у таких традиційних сферах діяльності Ради Європи, як правосуддя, свобода, безпека та верховенство права;

- ЄС став частіше звертатися до Ради Європи за консультаціями;

- у великій кількості документів ЄС робляться прямі посилання на стандарти та інструменти Ради Європи;

- спільні представництва у Брюсселі та Страсбурзі дозволили покращити відносини та активізувати співпрацю тощо.

Разом із тим, Асамблея звертає увагу на заходи, яких ще варто вжити у майбутньому, а саме:

- відновити переговори щодо приєднання Європейського Союзу до Європейської конвенції з прав людини;

- звертатися до досвіду Ради Європи у сферах захисту прав людини, верховенства права та демократії у процесі розробки ініціатив ЄС у цих сферах;

- розглянути можливість приєднання до ключових конвенцій Ради Європи, зокрема до Європейської соціальної хартії (переглянутої);

- здійснювати постійний моніторинг рекомендацій Ради Європи та імплементувати їх у рамках Європейського Союзу;

- забезпечити рівень стандартів у сфері прав людини не нижчий, ніж у Раді Європи, а також уникати їх дублювання;

² Resolution 2029 (2015) The implementation of the Memorandum of Understanding between the Council of Europe and the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21500&lang=en>

– імплементувати законодавство ЄС із використанням досвіду Ради Європи тощо.

Резолюція 2031 (2015) від 28 січня 2015 року «Терористичні атаки в Парижі: разом за демократичну відповідь»³

ПАРЄ шокована варварськими терористичними атаками в Парижі 7–9 січня 2015 року, які призвели до загибелі 17 людей, у тому числі співробітників журналу «Шарлі Ебдо», поліцейських та іудеїв. На думку Асамблеї, Європа повинна продемонструвати свою єдність та відсутність страху і посилити боротьбу з тероризмом. Тому Асамблея закликає держави – члени Ради Європи:

– утримуватися від нерозбірливого спостереження за людьми, яке є неефективним для цілей запобігання тероризму і призводить до порушення прав людини;

– надати правоохоронним органам необхідні засоби для боротьби із загрозами тероризму;

– забезпечити співпрацю між розвідувальними службами європейських країн;

– здійснювати обмін інформацією щодо осіб, засуджених за тероризм, а також щодо авіапасажирів, які можуть становити загрозу;

– слідкувати за обігом грошей і зброї, яка може опинитися у руках терористів;

– підписати і ратифікувати Конвенцію про запобігання тероризму.

Парламентська асамблея також звертає увагу держав-членів на необхідність вжиття попереджувальних заходів, спрямованих на викорінювання причин радикалізації і росту релігійного фанатизму, особливо серед молоді. Відтак Асамблея звертається до держав-членів з проханням:

– слідкувати за ситуацією в Інтернеті та соціальних мережах з метою боротьби з агресією та радикалізмом;

³ Resolution 2031 (2015) Terrorist attacks in Paris: together for a democratic response [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21521&lang=en>

- забезпечувати школи необхідними ресурсами для поширення ідей демократії та прав людини;
- сприяти міжкультурному діалогу;
- вживати заходів для боротьби з дискримінацією і сегрегацією;
- забезпечити захист журналістів, письменників та інших діячів культури від погроз з боку екстремістів, а також забезпечувати дотримання свободи вираження тощо.

Резолюція 2032 (2015) від 28 січня 2015 року «Рівність та криза»⁴

У цьому документі ПАРЄ звертає увагу на наслідки економічної кризи, вплив на населення якої поширився за межі економічної сфери, призвівши до підвищення рівня безробіття, зниження соціальної згуртованості, поширення бідності, підвищення нерівності, дискримінації, нетерпимості та соціальної напруги. Асамблея висловлює занепокоєння заходами жорсткої економії, які, на її думку, впливають насамперед на малозахищені верстви населення, сприяють зростанню нерівності та можуть мати несприятливі соціальні наслідки у довгостроковій перспективі.

Відтак Асамблея закликає держави-члени:

- вживати заходів для зменшення впливу економічної кризи на малозахищені верстви населення;
- співпрацювати та проводити консультації з організаціями, які опікуються захистом прав людини, та представниками суспільства у процесі розробки рішень для подолання кризи;
- залучати представників малозахищених верств населення до розробки таких рішень;
- вживати заходів для боротьби з дискримінацією за гендерною ознакою на ринку праці;
- приділяти більше уваги проблемі безробіття серед молоді;
- забезпечувати належний рівень життя для літніх людей та людей з обмеженими можливостями;

⁴ Resolution 2032 (2015) Equality and the crisis [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21530&lang=en>

– вести активну боротьбу з проявами расизму та ксенофобії тощо.

Асамблея також звертається до парламентів держав-членів із закликом:

– ратифікувати та імплементувати в повному обсязі Європейську соціальну хартію (переглянуту) і протоколи до неї;

– здійснювати парламентський нагляд за заходами уряду, спрямованими на боротьбу з кризою;

– співпрацювати з місцевими організаціями, які опікуються захистом прав людини, у процесі розробки заходів, спрямованих на подолання кризи тощо.

Резолюція 2033 (2015) від 28 січня 2015 року «Захист права на проведення колективних переговорів, включаючи право на страйк»⁵

У цій Резолюції Парламентська асамблея підкреслює, що право на проведення колективних переговорів і право на страйк є надзвичайно важливими в контексті забезпечення участі працівників і роботодавців у соціально-економічному процесі.

З метою дотримання високих стандартів демократії та управління у соціально-економічній сфері Асамблея закликає держави-члени здійснювати такі заходи:

– захищати права на організацію, проведення колективних переговорів і на страйк шляхом ратифікації Європейської соціальної хартії (переглянутої) та Додаткового протоколу, який передбачає систему колективного оскарження, перегляду трудового законодавства, підтримання практики «колективного відшкодування», проведення перевірок у сфері праці;

– змістити акцент з політики заходів жорсткої економії на політику заохочення інвестицій;

– забезпечувати ефективність механізмів захисту соціальних прав шляхом прийняття узгоджених рішень на всіх рівнях.

⁵ Resolution 2033 (2015) Protection of the right to bargain collectively, including the right to strike [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21535&lang=en>

Резолюція 2034 (2015) від 28 січня 2015 року «Обмеження на матеріально-правових підставах досі не підтверджених повноважень делегації Російської Федерації»⁶

У цьому документі Парламентська асамблея розглядає питання обмеження повноважень делегації Російської Федерації. Підставами для цього є участь РФ у конфлікті на сході України та анексія нею Криму. Ці фактори, на думку Асамблеї, призводять до порушення Статуту Ради Європи і порушують питання про відданість російської делегації принципам і зобов'язанням РФ перед Радою Європи.

Асамблея висловлює особливе занепокоєння ситуацією у Криму і вимагає від російської влади:

- припинити незаконну анексію Криму;
- розслідувати порушення прав людини з боку поліції та військових;
- утримуватися від тиску на незалежні ЗМІ;
- утримуватися від переслідування представників кримсько-татарських організацій та об'єднань;
- дозволити повернутися в Крим Мустафі Джемілеву та Рефату Чубарову;
- забезпечити можливість вивчення української мови в Криму тощо.

У зв'язку з подіями на сході України Асамблея закликає російську владу невідкладно:

- вивести всі свої війська з території України;
- припинити постачання зброї повстанцям;
- запровадити кримінальну відповідальність за участь російських громадян у військових конфліктах за кордоном і провести розслідування щодо таких осіб;
- співпрацювати у питанні розслідування падіння літака Малайзійських авіаліній;

⁶ Resolution 2034 (2015) Challenge, on substantive grounds, of the still unratified credentials of the delegation of the Russian Federation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21538&lang=en>

– забезпечити постійний спільний україно-російський контроль за кордоном;

– звільнити всіх заручників тощо.

На думку Асамблеї, конфлікт можливо вирішити лише політичним шляхом, для чого необхідна участь та політична воля РФ. З метою продовження діалогу Асамблея вирішила не скасовувати повноваження делегації РФ, але обмежити їх на 2015 рік, позбавивши її права бути доповідачем, права бути *членом ad hoc* комітету з нагляду за виборами та права представляти Асамблею в органах Ради Європи та інших установах і організаціях. Якщо до червня 2015 року Асамблея не відзначить прогрес у процесі імплементації Мінських протоколів і рекомендацій, закріплених у цій Резолюції, ПАРЄ має намір скасувати повноваження російської делегації.

Резолюція 2035 (2015) від 29 січня 2015 року «Захист журналістів і свободи засобів масової інформації в Європі»⁷

У цьому документі Парламентська Асамблея нагадує про важливість забезпечення свободи засобів масової інформації для підтримання демократії та:

– засуджує терористичну атаку на офіс французького журналу «Шарлі Ебдо» та підкреслює важливість свободи вираження як одного з наріжних каменів демократії;

– закликає українську владу докладати всіх зусиль для розслідування цілеспрямованих атак на журналістів у зоні військового конфлікту на сході країни;

– звертає увагу на переслідування вільних та незалежних ЗМІ на території анексованого Криму;

– засуджує атаки на журналістів з боку правоохоронців під час подій на Майдані Незалежності в лютому 2014 року;

– висловлює занепокоєння у зв'язку з відкриттям кримінального провадження проти азербайджанських журналістів і закриттям радіостанції «Радіо Свобода» у Баку в грудні 2014 року;

⁷ Resolution 2035 (2015) Protection of the safety of journalists and of media freedom in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21544&lang=en>

– закликає держави-члени провести розслідування загибелі ряду журналістів, зокрема Георгія Гонгадзе в Україні;

– нагадує, що право на доступ до Інтернету є складовою права на свободу вираження та інформацію, і підкреслює, що блокування державними органами певних веб-сайтів є серйозним порушенням свободи ЗМІ;

– висловлює занепокоєння прийняттям у Грузії законодавства, яке обмежує фінансову незалежність приватних теле- та радіомовних компаній;

– закликає національні парламенти держав-членів проводити щорічні громадські обговорення стану свободи ЗМІ тощо.

Резолюція 2036 (2015) від 29 січня 2015 року «Боротьба з нетерпимістю і дискримінацією в Європі, особливо щодо християн»⁸

У цьому документі Парламентська Асамблея звертає увагу на численні акти ворожості, насилля та вандалізму по відношенню до християн, які часто залишаються за межами поля зору влади. Асамблея нагадує, що свобода думки, совісті та релігії захищається Європейською конвенцією з прав людини і є основою демократичного і плюралістичного суспільства. Бажаючи забезпечити належний захист свободи релігії та віри, Парламентська асамблея закликає держави – члени Ради Європи:

– розвивати толерантність, засновану на релігійному плюралізмі;

– забезпечувати право на свободу релігії і віри, не порушуючи при цьому інших прав, закріплених в ЄКПЛ;

– забезпечувати батькам право на надання їхнім дітям освіти відповідно до їхніх релігійних або філософських переконань;

– надавати християнам можливість брати повноцінну участь у громадському житті;

– забезпечувати свободу мирних зібрань;

⁸ Resolution 2036 (2015) Tackling intolerance and discrimination in Europe with a special focus on Christians [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21549&lang=en>

– публічно засуджувати та належним чином розслідувати прояви насильства та інших форм дискримінації і нетерпимості на релігійному ґрунті;

– заохочувати засоби масової інформації уникати стереотипів та упереджених думок стосовно християн та інших релігійних груп;

– забезпечувати захист християнських меншин і дозволяти їм реєструвати релігійні організації;

– гарантувати християнським меншинам право на випуск і користування релігійною літературою тощо.

Резолюція 2038 (2015) від 30 січня 2015 року «Захист свідків як незамінний інструмент у боротьбі з організованою злочинністю і тероризмом у Європі»⁹

У цьому документі Парламентська асамблея підкреслює необхідність у надійному та тривалому захисті свідків, включаючи правову і психологічну підтримку та фізичний захист перед, в ході та після завершення судового процесу. Асамблея нагадує, що показання свідків є надзвичайно важливим елементом кримінального процесу, тому свідків часто намагаються залякати, погрожуючи їм або близьким їм людям, особливо у випадках, що стосуються організованої злочинності та тероризму. У зв'язку з цим Асамблея вказує на необхідність співпраці між державами – членами Ради Європи у питанні захисту свідків та усунення недоліків в існуючих програмах і заходах у цій сфері.

Відтак ПАРЄ закликає держави – члени Ради Європи:

– переглянути існуючі механізми захисту свідків;

– забезпечити достатніми фінансовими та людськими ресурсами органи, які здійснюють захист свідків;

– переглянути норми щодо зменшення строків ув'язнення і надання імунітету від судового переслідування особам, що співпрацюють зі слідством;

⁹ Resolution 2038 (2015) Witness protection as an indispensable tool in the fight against organized crime and terrorism in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21551&lang=en>

– збирати статистичну інформацію щодо результатів співпраці свідків у справах, які стосуються організованої злочинності та тероризму;

– зміцнювати міжнародну співпрацю у сфері захисту свідків шляхом регулярного обміну інформацією і укладення угод про переміщення свідків;

– підвищити рівень співпраці з відповідними міжнародними органами, включаючи Європол, Інтерпол і Управління ООН з наркотиків і злочинності.

Резолюція 2039 (2015) від 30 січня 2015 року «Забезпечення рівності та інтегрованості для людей з обмеженими можливостями»¹⁰

Парламентська асамблея привертає увагу до того, що в Європі проживає понад 80 млн. людей з обмеженими можливостями (інвалідів), які часто позбавлені участі у суспільному житті. Асамблея наголошує на необхідності усунення бар'єрів, які заважають цьому і вжиттю всіх необхідних заходів для забезпечення прав людей з обмеженими можливостями відповідно до Європейської конвенції з прав людини, Європейської соціальної хартії і Конвенції ООН про права інвалідів.

Відтак Асамблея закликає держави – члени Ради Європи:

– ратифікувати Конвенцію ООН про права інвалідів та забезпечити її імплементацію;

– ратифікувати Європейську соціальну хартію (переглянуту);

– залучати організації, які представляють людей з обмеженими можливостями, до розробки політики у сфері їх захисту;

– виділяти належні кошти для фінансування національної політики і заходів, спрямованих на вдосконалення доступу до участі у соціальному житті для людей з обмеженими можливостями;

– фінансово підтримувати людей з обмеженими можливостями та їхні сім'ї.

¹⁰ Resolution 2039 (2015) Equality and inclusion for people with disabilities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21553&lang=en>

Крім того, Асамблея звертає увагу на рівень насильства щодо людей з обмеженими можливостями, а особливо щодо жінок і дітей, і закликає держави – члени Ради Європи вжити необхідних заходів для боротьби з проявами такого насильства.

Щодо доступу до можливостей працевлаштування Асамблея закликає держави-члени до розробки політики, яка б сприяла працевлаштуванню людей з обмеженими можливостями, зокрема шляхом підвищення рівня обізнаності роботодавців, руйнування стереотипів, захисту від дискримінації при прийнятті на роботу і в процесі діяльності та надання належного доступу до робочого місця людям з обмеженими можливостями.

Резолюція 2040 (2015) від 6 березня 2015 року «Загрози принципу верховенства права в державах – членах Ради Європи: підтверджуючи авторитет Парламентської Асамблеї»¹¹

У цьому документі Парламентська асамблея, посилаючись на ряд своїх попередніх резолюцій і рекомендацій, звертає увагу на їх недостатню імплементацію певними державами-членами, зокрема:

– у Російській Федерації – Асамблея вказує на невиконання рекомендацій щодо звільнення Сергія Магнітського (ще за його життя), переслідування та ув'язнення відомих вчених тощо. На думку Асамблеї, у Російській Федерації існує загроза принципу верховенства права внаслідок залякування юристів, журналістів і громадських активістів;

– в Україні – Асамблея звертає увагу на недостатність заходів щодо розслідування вбивства Георгія Гонгадзе, зокрема що стосується реакції на заяви генерала Пукача стосовно причетності до вбивства колишнього Президента України та голови його Адміністрації;

– у Франції – Асамблея вказує на низький рівень заробітної плати суддів та на втручання у їхню роботу політиків;

¹¹ Resolution 2040 (2015) Threats to the rule of law in Council of Europe Member States: asserting the Parliamentary Assembly's authority [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21591&lang=en>

– у Білорусії – Асамблея закликає припинити зловживання системою кримінального правосуддя з метою переслідування політичних опонентів нинішнього Президента тощо.

ПАРЄ також закликає всі держави-члени забезпечити незалежність судової влади, завдяки чому вдалося б уникнути переслідувань представників опозиції, журналістів та громадських активістів. Асамблея звертає увагу на необхідність забезпечення суддям належного рівня заробітної плати та відповідного соціального статусу.

Резолюція 2041 (2015) від 6 березня 2015 року «Європейські інституції та права людини в Європі»¹²

Асамблея визнає, що останнім часом діяльність Європейського Союзу поширюється на сфери, якими традиційно опікувалася Рада Європи, що створює загрозу дублювання певної діяльності та навіть появи подвійних стандартів, але водночас і можливості для співпраці. Асамблея вітає співпрацю між інституціями Європейського Союзу і Ради Європи та закликає ЄС:

- поновити переговори щодо приєднання до Європейської конвенції з прав людини;
- продовжувати співпрацювати з РЄ;
- інформувати органи РЄ про ініціативи щодо зміцнення верховенства права та здійснювати обмін досвідом у цій сфері;
- продовжувати захищати права людини у процесі реалізації зовнішньої політики тощо.

Крім того, Парламентська асамблея закликає держави – члени Ради Європи, які є також членами Європейського Союзу, використовувати свій вплив для поновлення переговорів про приєднання ЄС до Європейської конвенції з прав людини та для уникнення дублювання роботи у сфері забезпечення демократії, прав людини і верховенства права.

У світлі рішень і дій Європейської Комісії та Європейського центрального банку щодо запровадження заходів жорсткої економії

¹² Resolution 2041 (2015) European institutions and human rights in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21592&lang=en>

для певних держав – членів РЄ, Асамблея закликає Європейський Союз провести оцінку соціального впливу таких заходів та забезпечити належну прозорість і судовий контроль у процесі виділення фінансової допомоги державам-членам.

ПАРЄ також закликає держави-члени підписати й ратифікувати Європейську соціальну хартію (переглянуту) та ряд інших документів.

Резолюція 2042 (2015) від 6 березня 2015 року «Забезпечення комплексного лікування для дітей з проблемами уваги»¹³

У цьому документі Парламентська асамблея висловлює занепокоєння зростаючою кількістю дітей з синдромом дефіциту уваги і гіперактивності (СДУГ), а також використанням психостимуляторів для лікування цього розладу. Асамблея звертає увагу на існування різних критеріїв оцінки наявності СДУГ та надмірне використання лікарських препаратів для його лікування, що має шкідливі наслідки при тривалому застосуванні. Асамблея вважає, що для лікування СДУГ має застосовуватися комплексний підхід, який поєднує кілька методів, зокрема прийом лікарських препаратів та поведінкову й педагогічну корекцію, в якій мають брати участь батьки та вчителі.

Відтак ПАРЄ закликає держави – члени Ради Європи:

- вживати заходів для мінімізації ризиків, пов'язаних із помилками у процесі діагностування СДУГ;
- застосовувати комплексний підхід у процесі лікування СДУГ та використовувати психостимулятори лише у крайніх випадках;
- проводити або фінансувати дослідження стосовно факторів, які спричиняють СДУГ, а також щодо методів його лікування;
- підвищувати обізнаність щодо СДУГ, зокрема серед батьків та вчителів тощо.

¹³ Resolution 2042 (2015) Ensuring comprehensive treatment for children with attention problems [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21596&lang=en>

Резолюція 2043 (2015) від 6 березня 2015 року «Участь діаспор мігрантів у демократичному процесі»¹⁴

У цьому документі Парламентська асамблея звертає увагу на роль діаспор у політиці та необхідність їх участі в демократичному процесі як в країнах походження, так і в країнах проживання. Асамблея вважає, що одним із рішень, яке може дозволити мігрантам брати активну участь у політичних процесах країн їхнього походження, є надання їм подвійного громадянства. У цьому світлі Асамблея закликає держави-члени до співпраці з метою врегулювання питань, що стосуються політичного статусу і виборчих прав людей з подвійним громадянством, а також до залучення представників діаспор до процесів прийняття відповідних рішень.

ПАРЄ також висловлює занепокоєння зростанням кількості випадків прояву расизму та ксенофобії в Європі та звертає увагу на можливу роль діаспори у боротьбі з цими тенденціями. Крім того, Асамблея підкреслює роль засобів масової інформації у руйнуванні стереотипів та наданні мігрантам можливостей розкрити свій економічний та інтелектуальний потенціал.

З метою підвищення рівня участі діаспор у демократичному процесі в Європі Асамблея закликає держави-члени:

- забезпечити право голосу для членів діаспор;
- заохочувати участь діаспор у політичному житті;
- сприяти розвитку діяльності об'єднань діаспор.

Крім того, Асамблея звертається до міжнародних організацій, зокрема ООН, ЮНЕСКО, Міжнародної організації з міграції, Міжпарламентського союзу, ОБСЄ та ЄС із закликом захищати культурні і політичні права діаспор та підтримувати проекти, спрямовані на їхню участь у демократичному процесі.

¹⁴ Resolution 2043 (2015) Democratic participation for migrant diasporas [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21595&lang=en>

Резолюція 2044 (2015) від 6 березня 2015 року «Мобільність студентів»¹⁵

У цьому документі Парламентська асамблея наголошує на важливості міжнародної мобільності студентів як одного з основних завдань Болонського процесу та важливого інструменту економічного прогресу, соціального розвитку і міжкультурного порозуміння.

Водночас Асамблея звертає особливу увагу на перешкоди на шляху розвитку мобільності студентів, такі, як, наприклад, брак інформації, тривалі бюрократичні процедури, сумніви щодо якості навчання за кордоном, нестача коштів тощо.

З метою усунення цих перешкод ПАРЄ закликає держави-члени до сприяння мобільності студентів шляхом:

- підвищення обізнаності населення щодо позитивного впливу мобільності студентів;

- підвищення доступності фінансування навчання шляхом підписання і ратифікації Європейської угоди про виплату стипендій студентам, які навчаються за кордоном; запровадження нових стипендій і грантів; забезпечення іноземним студентам доступу до місцевих джерел фінансування; заохочення приватного сектору до підтримки мобільності студентів тощо;

- удосконалення процесу визнання дипломів;

- оптимізації адміністративних процедур, що стосуються мобільності студентів – видачі віз, дозволів на проживання та роботу тощо;

- здійснення заходів для заохочення випускників до повернення додому після участі у програмах мобільності студентів.

Парламентська асамблея також закликає вищі навчальні заклади сприяти розвитку мобільності студентів, зокрема шляхом надання студентам інформації про програми мобільності; співпраці з іншими університетами; надання іноземним студентам доступу до мовних курсів; підвищення кваліфікації академічного персоналу тощо.

¹⁵ Resolution 2044 (2015) Student mobility [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21597&lang=en>

Рекомендація 2060 (2015) від 27 січня 2015 року «Виконання Меморандуму про порозуміння між Радою Європи та Європейським Союзом»¹⁶

Посилаючись на свою Резолюцію 2029 (2015) про виконання Меморандуму про порозуміння між Радою Європи та Європейським Союзом, Парламентська асамблея відзначає, що співпраця стала більш структурованою, стратегічно і політично спрямованою. Асамблея наголошує на необхідності подальшого розвитку співпраці з метою ефективного забезпечення прав людини в Європі.

Відтак Парламентська асамблея закликає Комітет міністрів:

- підвищувати роль Ради Європи у сфері захисту прав людини;
- активізувати діалог з інституціями ЄС на всіх рівнях;
- відновити переговори про приєднання ЄС до Європейської конвенції з прав людини;
- заохочувати ЄС приєднатися до основних конвенцій Ради Європи;
- активно співпрацювати з ЄС у процесі імплементації «Програми зі зміцнення верховенства права»;
- брати активну участь у семінарах ЄС з питань прав людини;
- підвищувати обізнаність населення щодо співпраці між Радою Європи і Європейським Союзом тощо.

Рекомендація 2061 (2015) від 28 січня 2015 року «Терористичні атаки в Парижі: разом за демократичну відповідь»¹⁷

У цьому документі Парламентська асамблея посилається на свою Резолюцію 2031 (2015) щодо терористичних атак у Парижі, у якій зазначила, що глибоко шокована загибеллю 17 людей, у тому числі співробітників журналу «Шарлі Ебдо», поліцейських та

¹⁶ Recommendation 2060 (2015) The implementation of the Memorandum of Understanding between the Council of Europe and the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21501&lang=en>

¹⁷ Recommendation 2061 (2015) Terrorist attacks in Paris: together for a democratic response [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21524&lang=en>

іудеїв. Асамблея переконана, що ці атаки були спрямовані на підрив демократії і свободи в цілому. Вона також підкреслює, що боротьба з тероризмом і джихадизмом має відбуватися з дотриманням прав людини і супроводжуватися попереджувальними заходами, спрямованими на викорінення причин радикалізації і зростання релігійного фанатизму.

Відтак Асамблея закликає Комітет міністрів:

– довести до відома урядів держав-членів рекомендації, що містяться у Резолюції 2031 (2015);

– виділити необхідні фінансові та інші необхідні ресурси на імплементацію пропозицій Генерального секретаря Ради Європи щодо боротьби з радикалізацією, яка призводить до тероризму.

Рекомендація 2062 (2015) від 29 січня 2015 року «Захист журналістів і свободи засобів масової інформації в Європі»¹⁸

Посилаючись на свою Резолюцію 2035 (2015) про захист журналістів і свободи ЗМІ в Європі, ПАРЄ закликає Комітет міністрів здійснювати рішучі дії у цій сфері, зокрема:

– продовжувати реалізацію Плану дій ООН стосовно безпеки журналістів;

– розробляти навчальні програми для представників правоохоронних органів у державах-членах, які б стосувалися питань захисту журналістів і свободи ЗМІ;

– звертати більшу увагу на повне та своєчасне виконання державами-членами рішень Європейського суду з прав людини, що стосуються серйозних порушень свободи ЗМІ, а також посилити співпрацю у цій сфері, у тому числі на міжпарламентському рівні;

– здійснювати нагляд за імплементацією державами-членами декларацій та рекомендацій щодо діяльності ЗМІ;

– запрошувати доповідачів Асамблеї до участі у тематичних дискусіях;

¹⁸ Recommendation 2062 (2015) Protection of the safety of journalists and of media freedom in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21547&lang=en>

– підтримувати співпрацю з неурядовими організаціями та засобами масової інформації з метою підвищення спроможності Ради Європи реагувати на порушення свободи ЗМІ тощо.

Рекомендація 2063 (2015) від 30 січня 2015 року «Захист свідків як незамінний інструмент у боротьбі з організованою злочинністю і тероризмом у Європі»¹⁹

Посилаючись на свою Резолюцію 2038 (2015), Парламентська асамблея радить Комітету міністрів:

– розглянути результати імплементації Рекомендації Rec(2005)9 про захист свідків і осіб, які співпрацюють зі слідством;

– провести всебічне дослідження програм захисту свідків в усіх державах – членах Ради Європи з метою гармонізації відповідних заходів;

– заохочувати держави-члени збирати і здійснювати обмін статистичними даними про результати співпраці свідків зі слідчими і судовими органами, особливо щодо кількості осіб, засуджених за результатами показань таких свідків.

Рекомендація 2064 (2015) від 30 січня 2015 року «Забезпечення рівності та інтеграції для людей з обмеженими можливостями»²⁰

Посилаючись на свою Резолюцію 2039 (2015) про забезпечення рівності та інтеграції для людей з обмеженими можливостями, Парламентська асамблея вітає прийнятий Радою Європи План дій щодо захисту прав і участі людей з обмеженими можливостями у суспільному житті. Водночас Асамблея визнає, що у державах – членах Ради Європи досі існують проблеми з дотриманням прав людей з обмеженими можливостями, а закріплені в міжнародних інструментах принципи не знаходять свого відображення на практиці.

¹⁹ Recommendation 2063 (2015) Witness protection as an indispensable tool in the fight against organized crime and terrorism in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21552&lang=en>

²⁰ Recommendation 2064 (2015) Equality and inclusion for people with disabilities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21554&lang=en>

Відтак Парламентська асамблея радить Комітету міністрів:

- провести оцінку імплементації Плану дій;
- розробити нову дорожню карту на період 2016-2020 рр., зосередившись на питаннях правоздатності людей з обмеженими можливостями та їхньої інтеграції в суспільство;
- брати до уваги питання, що стосуються обмежених можливостей, у ході здійснення Радою Європи її діяльності тощо.

Рекомендація 2065 (2015) від 6 березня 2015 року «Європейські інституції та права людини в Європі»²¹

Посилаючись на свою Резолюцію 2041 (2015), Парламентська асамблея закликає Комітет міністрів:

- забезпечити якнайшвидше поновлення переговорів щодо приєднання ЄС до Європейської конвенції з прав людини і подати звіт про перебіг цього процесу;
- забезпечити можливість співпраці та діалогу між інституціями та органами ЄС та РЄ;
- провести оцінку впливу імплементації ініціатив ЄС у сфері зміцнення верховенства права.

Крім того, Асамблея висловлює своє занепокоєння впливом заходів жорсткої економії на соціальні та економічні права. У зв'язку з цим ПАРЄ закликає Комітет міністрів розробити критерії щодо заходів жорсткої економії згідно з вимогами Європейської соціальної хартії (переглянутої).

Рекомендація 2066 (2015) від 6 березня 2015 року «Мобільність студентів»²²

Посилаючись на свою Резолюцію 2044 (2015) про мобільність студентів, Парламентська асамблея підкреслює значення міжнародної мобільності студентів як однієї з головних цілей

²¹ Recommendation 2065 (2015) European institutions and human rights in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21594&lang=en>

²² Recommendation 2066 (2015) Student mobility [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21598&lang=en>

Європейського простору вищої освіти і визнає, що Рада Європи має брати активнішу участь у розвитку такої мобільності. З цією метою Асамблея закликає Комітет міністрів доручити Керівному комітету з освітньої політики:

– розробити інструкції і вжити заходів для усунення перешкод для мобільності студентів, у тому числі щодо видачі віз, надання дозволів на проживання та роботу, соціального забезпечення;

– сприяти гармонізації адміністративних процедур, пов'язаних із забезпеченням мобільності студентів;

– розглянути можливість перегляду Європейської угоди про виплату стипендій студентам, які навчаються за кордоном, з метою впровадження нових способів фінансової підтримки відповідно до сучасних тенденцій в Європі тощо.

ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ

Рекомендація CM/Rec(2015)1 від 21 січня 2015 року «Міжкультурна інтеграція»²³

У цьому документі Комітет міністрів підкреслює важливість підтримання культурного розмаїття з дотриманням прав людини та принципів демократії. КМ вважає, що заходи з інтеграції мігрантів будуть неефективними і нестійкими без запровадження і вжиття відповідних заходів із розвитку культурного розмаїття.

Відтак Комітет міністрів радить урядам держав-членів:

– взяти до уваги посібник «Міжкультурне місто крок за кроком: практичний посібник із застосування міської модель міжкультурної інтеграції»;

– довести до відома органів місцевої та районної влади, а також відповідних національних і місцевих установ та організацій інформацію про міську модель міжкультурної інтеграції;

– забезпечити втілення цієї моделі в життя;

²³ Recommendation CM/Rec(2015)1 of the Committee of Ministers to member States on intercultural integration [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2282331>

– брати її до уваги у процесі перегляду і розробки політики у сфері інтеграції мігрантів і міжкультурного діалогу тощо.

Рекомендація CM/Rec(2015)2 від 21 січня 2015 року «Гендерна проблематика у спорті»²⁴

У цьому документі Комітет міністрів привертає увагу до розриву між стандартами і практикою у питанні рівного доступу до спорту, вказуючи на досі існуючу дискримінацію жінок і дівчат.

Відтак Комітет міністрів радить урядам держав-членів:

– розробити чи переглянути законодавство у сфері спорту з урахуванням рекомендацій;

– впроваджувати заходи, спрямовані на забезпечення врахування гендерної проблематики на всіх рівнях у сфері спорту;

– довести цю рекомендацію до відома відповідних інституцій, органів влади, спортивних організацій, навчальних закладів і засобів масової інформації та забезпечити належний рівень співпраці між ними у питаннях гендерної політики;

– провести оцінку заходів, що стосуються гендерної проблематики, і повідомити про її результати відповідні органи Ради Європи;

– співпрацювати на міжнародному рівні з метою обміну інформацією і досвідом у зазначеній сфері тощо.

У документі міститься ряд рекомендацій щодо заходів, спрямованих на підвищення рівності між жінками і чоловіками у сфері спорту, зокрема стосовно прийняття відповідного законодавства, запровадження програм фізичного виховання, програм і заходів для боротьби з гендерним насиллям, підвищення обізнаності, збору інформації і проведення досліджень тощо.

²⁴ Recommendation CM/Rec(2015)2 of the Committee of Ministers to member States on gender mainstreaming in sport [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2282399>

Рекомендація CM/Rec(2015)3 від 21 січня 2015 року «Доступ молоді з бідних районів до соціальних прав»²⁵

Визнаючи ризики, з якими може стикнутися молодь із бідних районів, включаючи слабе фізичне і психічне здоров'я, зловживання алкоголем або наркотиками, насилля, дискримінацію та ізоляцію, Комітет міністрів рекомендує урядам держав-членів розробити та запровадити заходи, які б враховували ситуацію, у якій перебуває молодь із бідних районів і її потреби. Ці заходи мають спрямовуватися на боротьбу з бідністю, дискримінацією, насиллям та ізоляцією та здійснюватися шляхом:

- покращення умов життя молоді з бідних районів через надання їй доступних послуг у сферах освіти, працевлаштування, охорони здоров'я, житлового забезпечення, спорту, дозвілля та культури;

- вжиття конкретних заходів для подолання сегрегації та ізоляції молоді з бідних районів;

- надання молоді з бідних районів можливостей для участі у плануванні та управлінні середовищем, у якому вона проживає;

- визнання ролі недержавних закладів освіти та соціальних працівників, які займаються проблемами молоді;

- розробки підходів, які б надавали рівні можливості молодим жінкам і молодим чоловікам тощо.

Рекомендація містить ряд заходів, які можуть здійснювати держави для допомоги молоді з бідних районів у різних сферах соціального життя.

Рекомендація CM/Rec(2015)4 від 11 лютого 2015 року «Попередження та вирішення спорів, пов'язаних зі зміною місця проживання дитини»²⁶

Ця рекомендація стосується ситуацій, у яких можуть виникнути суперечності між батьками дитини щодо зміни її місця проживання,

²⁵ Recommendation CM/Rec(2015)3 of the Committee of Ministers to member States on the access of young people from disadvantaged neighbourhoods to social rights [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2282497>

²⁶ Recommendation CM/Rec(2015)4 of the Committee of Ministers to member States on preventing and resolving disputes on child relocation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2289331>

зокрема у випадку розлучення батьків. Для попередження таких суперечностей і спорів Комітет міністрів радить державам-членам прийняти правила, які б зобов'язували або заохочували батьків попереджати одне одного перед тим, як змінювати місце проживання дитини, а також погоджувати часові та географічні рамки. Крім того, державам-членам рекомендується запровадити послуги з консультування та медіації, які б дозволили батькам досягати згоди у таких питаннях.

Згідно з цією Рекомендацією спори між батьками мають вирішуватися компетентними органами, без рішення яких батьки не повинні мати права змінювати місце проживання дитини. Компетентні органи мають вирішувати такі спори якомога швидше, беручи до уваги всі фактори, що стосуються кожної конкретної справи.

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Регламент Ради (Євросоюз) 2015/138 від 29 січня 2015 року, що вносить зміни до Регламенту (Євросоюз) № 208/2014 стосовно обмежувальних заходів, спрямованих проти окремих осіб, суб'єктів та органів з огляду на ситуацію в Україні²⁷

Згідно з положеннями Регламенту (Євросоюз) № 208/2014²⁸, було заморожено всі фонди та економічні ресурси, що належать, перебувають у володінні чи під контролем фізичних осіб, зазначених у Додатку I до зазначеного Регламенту (18 високопосадовців України), або фізичних, юридичних чи інших пов'язаних із ними осіб чи суб'єктів. Жодні з цих активів не можуть використовуватися, прямо чи опосередковано, на користь зазначених вище осіб чи суб'єктів.

У Додатку I до Регламенту (Євросоюз) № 208/2014 містяться дані про фізичних осіб, яких Рада (згідно зі статтею 2 Рішення 2014/145/СЗБП) вважає відповідальними за дії, що підривають чи становлять загрозу територіальній цілісності, суверенітету і незалежності України, а також осіб чи суб'єктів, які з ними пов'язані, із зазначенням підстав включення до цього переліку.

Цим Регламентом вносяться зміни до Регламенту (Євросоюз) № 208/2014, згідно з якими до осіб, визначених як такі, що є відповідальними за неправомірне використання державних фондів в Україні, віднесено також осіб, які підлягають проведенню розслідувань компетентними органами України за:

– незаконне використання державних коштів чи активів або співучасть у пов'язаній із цим діяльності; або

– зловживання службовим становищем як державна посадова особа з метою отримання необґрунтованої переваги для себе або третьої сторони та завдання у такий спосіб збитків державним фондам чи активам або співучасть у пов'язаній із цим діяльності.

²⁷ Council Regulation (EU) 2015/138 of 29 January 2015 amending Regulation (EU) No 208/2014 concerning restrictive measures directed against certain persons, entities and bodies in view of the situation in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0138&from=EN>

²⁸ Див. Реферативний огляд європейського права / За заг. ред. О. В. Зайчука. – Бер. – квіт. 2014 р. – К., 2014. – С. 34.

Регламент набирає чинності з наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Директива (Євросоюз) 2015/412 Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2015 року про внесення змін до Директиви 2001/18/ЄС стосовно можливості для держав-членів обмежити або заборонити вирощування на своїй території генетично модифікованих організмів (ГМО)²⁹

Directive (EU) 2015/412 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2015 amending Directive 2001/18/EC as regards the possibility for the Member States to restrict or prohibit the cultivation of genetically modified organisms (GMOs) in their territory

Ця Директива вносить зміни до Директиви 2001/18/ЄС³⁰, надаючи можливість державам-членам робити вибір між встановленням певних обмежень або повною заборонаю на вирощування генетично модифікованих організмів (ГМО) на своїй території. Положення Директиви повною мірою узгоджуються з принципами субсидіарності та поваги до прав людини і громадянина. При цьому при вирощуванні ГМО держави-члени мають дотримуватися встановлених принципів захисту довкілля з метою запобігання транскордонному забрудненню навколишнього середовища.

Директива набирає чинності на 20-й день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

²⁹ Directive 2001/18/EC of the European Parliament and of the Council of 12 March 2001 on the deliberate release into the environment of genetically modified organisms and repealing Council Directive 90/220/EEC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0018>

³⁰ Directive (EU) 2015/412 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2015 amending Directive 2001/18/EC as regards the possibility for the Member States to restrict or prohibit the cultivation of genetically modified organisms (GMOs) in their territory [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:JOL_2015_068_R_0001&from=EN

ІІІ. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

**Рішення Європейського суду з прав людини у справі
«ЄВГЕНІЙ ПЕТРЕНКО проти України» від 29 січня 2015 р.
(заява № 55749/08)³¹**

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 6(1), (3) (с) «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявником у справі виступив Євгеній Віталійович Петренко, громадянин України, 1988 р. н., який наразі відбуває покарання у вигляді позбавлення волі.

28 лютого 2004 р. зник громадянин Р., 1987 р. н.

18 березня 2004 р. він був знайдений мертвим поблизу міста Черкаси. Того самого дня було відкрито кримінальне провадження за фактом вбивства і проведено обшук у квартирі заявника. За неперевіреними даними заявник був доставлений у відділ міліції.

19 березня 2004 р. заявника допитали як свідка у справі у відсутності адвоката. Під час допиту він відзначив, що не знає, хто вбив громадянина Р., але зізнався, що вони разом викрали телефон у знайомого, у зв'язку із чим було відкрито нове кримінальне провадження. Заявника заарештували.

Того самого дня заявник зізнався у вчиненні вбивства. За його словами на нього здійснювали психологічний тиск та жорстоко поводитися з ним, коли доставили до відділку міліції.

20 березня 2004 р. заявник підтвердив свої попередні свідчення у присутності адвоката.

³¹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF YEVGENIY PETRENKO v. UKRAINE of 29 January 2015 (Application no. 55749/08) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-150650>

22 липня 2004 р. розслідування у справі було завершено. Заявнику було висунуто обвинувачення у вбивстві з обтяжуючими обставинами та крадіжці телефону шляхом обману.

26 серпня 2005 р. заявник пройшов медичне обстеження, під час якого було виявлено ушкодження трьох ребер.

7 листопада 2005 р. суд визнав заявника винним та засудив його до чотирнадцяти років позбавлення волі.

13 серпня, 25 грудня 2006 р. та 28 лютого і 25 червня 2007 р. прокуратура відмовлялася розпочати розслідування з приводу жорстокого поводження із заявником працівників міліції.

28 листопада 2007 р. після розгляду апеляційної скарги заявника суд визнав його винним та засудив до чотирнадцяти років позбавлення волі. Крім того, суд відхилив скаргу заявника стосовно жорстокого поводження. Рішення було підтримано судами вищої інстанції.

3 листопада 2008 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав відповідно до ст. 3 щодо жорстокого поводження з ним працівників правоохоронних органів та неналежним розслідуванням цього факту, а також ст. 6(1), (3)(с) Конвенції щодо ненадання правової допомоги на початковому етапі кримінального провадження, відкритого проти нього.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1), (3) (с) у зв'язку із ненаданням обов'язкової правової допомоги та ст. 3 Конвенції у зв'язку із неналежним розслідуванням жорстокого поводження працівників правоохоронних органів із заявником, відхиливши решту скарг.

Суд зобов'язав Україну виплатити заявнику упродовж трьох місяців із дати набуття рішенням статусу офіційного 8 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ОГОРОДНІК проти України» від 5 лютого 2015 р. (заява № 29644/10)³²

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 6 (1), (3) (с) «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявник у справі – Максим Анатолійович Огороднік, 1983 р. н., який наразі відбуває покарання у вигляді позбавлення волі у Бердичівській виправній колонії № 70.

На момент подій заявник мав чотири судимості за крадіжки і був звільнений з ув'язнення у жовтні 2007 р.

У січні 2008 р. і пізніше у Київській та Вінницькій областях були вчинені декілька збройних пограбувань та крадіжок.

16 липня 2008 р. Управління із боротьби з організованою злочинністю УМВС України у Вінницькій області на основі отриманих раніше даних стосовно можливої участі заявника у вчиненні зазначених злочинів заарештували його, його брата та їхнього знайомого. Під час затримання вони чинили опір і працівники правоохоронних органів застосували силу. Свідки інциденту надали свої письмові свідчення з цього приводу.

Того самого дня заявник зізнався у декількох випадках вчинення крадіжки та пограбування. Крім того, він підписав заяву про те, що не має жодних скарг на дії працівників міліції.

17 липня 2008 р. після переведення заявника у Вінницький ізолятор тимчасового утримання було проведено його медичне обстеження, під час якого у нього були виявлені декілька синців та подряпин.

У ході розслідування заявник зізнався у вчиненні ряду інших злочинів. Кожного разу разом із заявами із зізнанням, заявник

³² Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF OGORODNIK v. UKRAINE of 5 February 2015 (Application no. 29644/10) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-150791>

підписував документи про те, що йому відомі його права і, що він відмовляється від свого права на отримання правової допомоги.

3 та 9 вересня 2008 р. заявнику викликали швидку допомогу.

30 вересня 2008 р. досудове слідство у кримінальному провадженні у справі заявника було завершено.

Заявник подавав скарги на жорстоке та таке, що принижує гідність, поводження з ним працівників правоохоронних органів до різних органів влади. Однак на основі свідчень працівників правоохоронних органів та довідок про проведення медичних оглядів було вирішено, що не має достатніх доказів для відкриття кримінального провадження.

6 травня 2009 р. суд визнав заявника винним у 17 крадіжках з обтяжуючими обставинами та пограбуваннях і засудив його до одинадцяти з половиною років позбавлення волі. Апеляційна та касаційна скарги заявника були відхилені.

5 травня 2010 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його права на отримання правової допомоги, права не свідчити проти себе, а також прав у зв'язку із жорстоким поводженням працівників правоохоронних органів та неналежним розслідуванням цього факту.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 (щодо неналежного розслідування обставин отримання заявником тілесних ушкоджень під час утримання під вартою) та ст. 6(1), (3) (с) Конвенції (щодо права на правову допомогу та права не свідчити проти себе), відхиливши решту скарг, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику упродовж трьох місяців із дати набуття рішенням статусу офіційного 12 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БОЧАН проти України (№ 2)» від 5 лютого 2015 р. (заява № 22251/08)³³

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6(1) «Право на справедливий суд»;

ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявницею у справі виступила громадянка України Марія Іванівна Бочан, 1917 р. н., яка проживає у м. Тернопіль.

17 липня 2001 р. заявниця подала скаргу до Європейського суду з прав людини стосовно порушення її права на справедливий розгляд її справи незалежним і безстороннім судом.

3 травня 2007 р. Європейський суд ухвалив рішення, в якому визнав, що з огляду на необґрунтовану зміну територіальної підсудності Верховним Судом України (далі – ВСУ) та відсутність достатнього обґрунтування у рішеннях національних судів під час розгляду справи заявниці, було порушено ст. 6 (1) та ст. 1 Першого протоколу до Конвенції (див. «Бочан проти України» № 7577/02³⁴).

Посилаючись на зазначене рішення Європейського суду, 14 червня 2007 р. заявниця подала до ВСУ «скаргу «про перегляд судових рішень у зв'язку з винятковими обставинами». Вона просила ВСУ скасувати рішення судів у її справі та ухвалити нове рішення про задоволення її позову у повному обсязі. До своєї скарги вона додала копії рішення Європейського суду та рішень національних судів.

14 березня 2008 р. ВСУ відмовив у задоволенні скарги заявниці, визнавши, що рішення національних судів були законними та обґрунтованими і що їй було присуджено відшкодування у зв'язку з порушенням гарантії щодо «розумного строку» розгляду справи.

³³ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF BOCHAN v. UKRAINE (no. 2) of 5 February 2015 (Application no. 22251/08) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-152331>

³⁴Справа «Бочан проти України» (Заява № 7577/02) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_209

8 квітня 2008 р. заявниця подала до ВСУ нову скаргу «про перегляд судових рішень у зв'язку з винятковими обставинами», аргументуючи її тим, що рішення від 14 березня 2008 р. ґрунтувалося на неправильному тлумаченні рішення Європейського суду від 3 травня 2007 р.

5 червня 2008 р. ВСУ визнав скаргу заявниці неприйнятною.

7 квітня 2008 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення її прав з огляду на те, що під час розгляду її скарги у зв'язку з винятковими обставинами ВСУ не врахував висновки Суду за пунктом 1 статті 6 Конвенції відповідно до рішення від 3 травня 2007 р. щодо оцінки національними судами доказів, а також не розглянув основні документальні докази, на яких ґрунтувалися рішення національних судів.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції у зв'язку з несправедливістю провадження, що закінчилося ухвалою Верховного Суду України від 14 березня 2008 року та зобов'язав Україну виплатити заявниці упродовж трьох місяців із дати набуття рішенням статусу офіційного 10 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Суд зазначив, що у своїй ухвалі від 14 березня 2008 року Верховний Суд України грубо викривив висновки його рішення від 3 травня 2007 року.

Суд наголосив на тому, що обґрунтування Верховного Суду України можна тлумачити лише як «грубе свавілля» або «відмову у правосудді» з огляду на те, що викривлений виклад рішення у першій справі «Бочан проти України» від 3 травня 2007 р. (№ 7577/02) призвів до руйнування намагань заявниці домогтися розгляду у рамках передбаченої національним законодавством процедури касаційного типу її майнових вимог на підставі рішення Суду у попередній справі.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БАРИШЕВСЬКИЙ проти України» від 26 лютого 2015 р. (заява № 71660/11)³⁵

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5(3), (4) «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 6(1) «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявником у справі виступив В'ячеслав Васильович Барішевський, який народився у 1975 р. та проживає у м. Конотоп.

8 січня 2009 р. Конотопська транспортна прокуратура Сумської області порушила проти заявника, на той час працівника Конотопської транспортної міліції, кримінальну справу за підозрою у зловживанні владою або службовим становищем.

9 січня 2009 р. заявника було затримано та доправлено до Конотопського ізолятора тимчасового тримання.

19 січня 2009 р. Конотопський міськрайонний суд Сумської області (далі – суд першої інстанції) обрав заявнику запобіжний захід у вигляді взяття під варту з огляду на те, що йому було висунуте обвинувачення у вчиненні тяжкого злочину і на волі він може ухилитися від слідства та вплинути на осіб, причетних до розслідування.

26 січня 2009 р. заявника перевели до Сумського слідчого ізолятора.

3 лютого 2009 р. апеляційний суд Сумської області залишив рішення від 19 січня 2009 р. без змін.

23 лютого 2010 р. суд першої інстанції визнав заявника винним у привласненні чужого майна та у зловживанні службовим становищем. Суд засудив заявника до позбавлення волі строком на п'ять років і один місяць з конфіскацією однієї другої частини

³⁵ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF BARYSHEVSKYY v. UKRAINE of 26 February 2015 (Application no. 71660/11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-152599>

всього особистого майна, крім житла, та позбавив його права обіймати посади в правоохоронних органах строком на три роки.

Апеляційний суд декілька разів повертав справу на новий розгляд до суду першої інстанції. При цьому запобіжний захід для заявника не був змінений. Станом на 31 березня 2014 р. провадження у справі заявника тривало.

31 січня 2012 р. заявника було етаповано до Менської виправної колонії № 9 для відбуття покарання, а 13 липня 2012 р. було умовно-достроково звільнено згідно з постановою Менського районного суду Чернігівської області від 5 липня 2012 р.

9 листопада 2011 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав з огляду на ненадання йому належної медичної допомоги під час тримання його під вартою, необґрунтовану тривалість досудового тримання його під вартою, відсутність ефективного засобу для оскарження законності його тримання під вартою, а також необґрунтовану тривалість провадження у його справі.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 5 (3), (4) та ст. 6 (1) Конвенції (щодо надмірної тривалості досудового тримання заявника під вартою і кримінального провадження проти нього та щодо порядку оскарження законності досудового тримання його під вартою) та зобов'язав Україну виплатити заявнику упродовж трьох місяців із дати набуття рішенням статусу офіційного 3 тис. 500 євро відшкодування моральної шкоди та 1 тис. 525 євро компенсації судових та інших витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БАРСУКОВИ проти України» від 26 лютого 2015 р. (Заява № 23081/07)³⁶

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

³⁶ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF BARSUKOVY v. UKRAINE of 26 February 2015 (Application no. 23081/07) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-152596>

Обставини справи

Заявницями у справі виступили – Лідія Миколаївна Барсукова та Наталія Валеріївна Барсукова, які народилися 1938 р. і 1972 р. відповідно та проживають у м. Донецьк.

13 жовтня 2001 р. Ярослава Барсукова, онука першої заявниці та сина другої заявниці, 1992 року народження, та його друга Н. П. збив легковий автомобіль. Внаслідок отриманих травм Ярослав Барсуков помер у лікарні.

17 жовтня 2001 р. проти водія було відкрите кримінальне провадження у зв'язку із недбалістю під час керування транспортним засобом.

26 листопада 2001 р. міліція дійшла висновку, що водій не мав технічної можливості уникнути зіткнення і кримінальне провадження було закрито.

У період з січня 2002 р. до червня 2008 р. правоохоронні органи численну кількість разів закривали провадження у справі у зв'язку з відсутністю складу злочину у діях водія. За скаргами заявниць органи вищої інстанції або суди неодноразово повертали справу для проведення додаткового розслідування.

12 травня 2005 р. заступник міністра внутрішніх справ України повідомив заявниць про результати перевірки службової діяльності ГУМВС України в Донецькій області щодо розслідування дорожньо-транспортної пригоди та накладення дисциплінарних стягнень через недоліки під час проведення слідства.

18 червня 2005 р. Управління МВС України в Донецькій області визнало помилки під час проведення слідства, але строк давності для притягнення відповідального працівника міліції до дисциплінарної відповідальності вже минув.

У квітні 2008 р. водієві були висунуті обвинувачення у недбалості, що призвела до смерті потерпілого.

У червні 2008 р. матеріали кримінальної справи були направлені на розгляд до Ворошиловського районного суду м. Донецька.

У період з червня 2008 р. до вересня 2011 р. були призначені близько сорока судових засідань, половина з яких відкладалися або переносилися на іншу дату.

23 вересня 2011 р. суд дійшов висновку, що у матеріалах справи міститься достатньо доказів вчинення водієм злочину внаслідок недбалості. Суд закрит провадження у справі на підставі Закону України «Про амністію у 2011 році», яким зокрема передбачалося звільнення від покарання інвалідів, винних у вчиненні злочинів з необережності.

Заявниці звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення їхніх прав відповідно до Конвенції у зв'язку з тим, що органи влади України не забезпечили належного і своєчасного розслідування обставин загибелі Ярослава Барсукова.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 2 Конвенції у зв'язку з неналежним і несвоєчасним розслідуванням обставин загибелі потерпілого та зобов'язав Україну виплатити заявникам упродовж трьох місяців із дати набуття рішенням статусу офіційного 3 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СЕРДЮК проти України» від 12 березня 2015 р. (заява № 61876/08)³⁷

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявицею у справі виступила громадянка України Ніна Йосипівна Сердюк, 1942 р. н., жителька с. Судіївка.

13 березня 2002 р. було знайдено мертве тіло сина заявниці Едуарда Кривоноса з численними тілесними ушкодженнями.

³⁷ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SERDYUK v. UKRAINE of 12 March 2015 (Application no. 61876/08) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-152725>

Того самого дня працівники Новосанжарського РВ УМВС України в Полтавській області оглянули місце вчинення злочину та опитали можливих свідків.

11 квітня 2002 р. прокуратура порушила кримінальну справу за фактом смерті сина заявниці.

23 квітня 2002 р. заявниця була допущена до участі у справі як потерпіла.

11 червня 2002 р. міліція зупинила слідство у зв'язку з неможливістю встановити особу, яка вчинила злочин.

Неодноразово прокуратура скасовувала постанову про припинення слідства і призначала проведення додаткових слідчих дій.

Численну кількість разів заявниця скаржилася до різних органів влади на надмірно тривале розслідування та його процесуальні недоліки.

У різні дати прокуратура та Управління внутрішніх справ визнали, що розслідування характеризувалося необґрунтованими затримками та періодами, протягом яких не проводилися жодні процесуальні дії. Крім того, вони повідомили заявницю про те, що у зв'язку з незабезпеченням належного розслідування на чотирьох працівників міліції було накладено дисциплінарні стягнення.

15 листопада 2011 р. заступник начальника слідчого управління УМВС у Полтавській області у відповідь на скаргу заявниці повідомив її, що 29 вересня 2011 року на слідчого, який вів її справу, було накладено дисциплінарне стягнення за погану організацію розслідування, а справу передано іншому працівникові.

26 листопада 2008 року заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини у зв'язку з тривалим і неефективним розслідування обставин смерті її сина.

Рішення суду

Суд перекваліфікував справу і одностайно визнав порушення положень ст. 2 Конвенції. Суд зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців із дати набуття рішенням статусу офіційного 8 тис. євро відшкодування моральної шкоди та 15 євро компенсації поштових витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ПОДВЕЗКО проти України» від 12 лютого 2015 р. (заява № 74297/11)³⁸

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 5 (1), (3), (4) «Право на свободу та особисту недоторканність».

Обставини справи

Заявник у справі – Антон Віталійович Подвезко, 1976 р. н.

29 грудня 2009 р. проти заявника було відкрито кримінальне провадження у справі про заволодіння чужим майном шляхом обману.

27 квітня 2010 р. він був заарештований.

29 квітня 2010 р. суд обрав заявникові запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, який 25 червня 2010 р. було змінено на підписку про невиїзд.

У лютому 2011 р. кримінальна справа була передана до Дзержинського районного суду м. Харкова.

Під час попереднього розгляду справи 4 квітня 2011 р. суд змінив заявникові запобіжний захід на тримання під вартою.

Численні звернення заявника про зміну запобіжного заходу суд залишив без задоволення.

30 січня 2012 р. районний суд визнав заявника винним у заволодінні майном шляхом обману (шахрайстві) та призначив йому покарання у вигляді позбавлення волі строком на шість років із конфіскацією майна.

9 квітня 2013 р. та 6 лютого 2014 р. Апеляційний суд Харківської області та Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ відповідно залишили рішення від 30 січня 2012 р. без змін.

³⁸Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF PODVEZKO v. UKRAINE of 12 February 2015 (Application no. 74297/11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-151038>

23 листопада 2011 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини з огляду на порушення його права на свободу та особисту недоторканість у зв'язку із прийняттям необґрунтованого рішення про обрання йому запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Рішення суду

Суд одноставно визнав порушення положень ст. 5 (1), (3) та (4) Конвенції у зв'язку з тим, що національний суд належним чином не обґрунтував необхідність обрання заявнику такого запобіжного заходу як тримання заявника під вартою.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЖИЗІЦЬКИЙ проти України» від 19 лютого 2015 р. (заява № 57980/11)³⁹

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 6(1), (3) (с) «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявник у справі – громадянин України Валентин Цезарович Жизіцький, 1971 р. н., який наразі відбуває покарання у вигляді позбавлення волі.

1 травня 2007 р. було знайдено тіло громадянки Х., дружини заявника, з якою вони проживали окремо.

Пізніше того ж дня міліція затримала заявника та провела його допит як свідка у справі. Під час допиту заявник зізнався у вчиненні вбивства.

За свідченнями заявника під час допиту працівники міліції одягли йому на руки наручники, на голову – чорну шапку,

³⁹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF ZHYZITSKY v. UKRAINE of 19 February 2015 (Application no. 57980/11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-152255>

прив'язали до стільця та застосовували електрошок, щоб змусити його зізнатися у злочині.

Ввечері того самого дня було задокументовано, що заявник з'явився в міліцію з повинною.

2 травня 2007 р. заявнику був наданий адвокат.

3 травня 2007 р. медичний експерт здійснив медичний огляд заявника, але виявив лише незначні ушкодження.

8 травня 2007 р. заявник змінив адвоката. Заявник відмовився від зробленого раніше зізнання та звернувся до прокуратури зі скаргою на жорстоке та таке, що принижує гідність, поводження з ним працівників міліції.

У період з травня 2007 р. до січня 2008 р. органи прокуратури шість разів відхиляли заяву заявника про відкриття кримінальної справи у зв'язку з неправомірними діями працівників міліції.

27 лютого 2008 р. суд визнав заявника винним у вчиненні умисного вбивства та засудив до тринадцяти років позбавлення волі. У своєму рішенні суд керувався тим, що заявник з'явився з повинною та зізнався у вчиненні злочину. Суд відхилив як необґрунтовану скаргу заявника про жорстоке поводження з ним працівників міліції.

Заявник подав апеляційну та касаційну скарги.

17 березня 2010 р. після проведення додаткового розслідування у справі суд виніс нове рішення у справі заявника, залишивши оперативну частину від 27 лютого 2008 р. без змін. Суд відхилив всі аргументи захисту, оскільки розцінив їх як спроби уникнути кримінальної відповідальності.

Суди вищої інстанції підтримали рішення суду від 17 березня 2010 р.

8 вересня 2011 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини за захистом своїх прав у зв'язку з жорстоким поводженням з ним працівників правоохоронних органів та неефективним розслідуванням цих фактів. Він також стверджував, що свідчив проти себе під тиском і за відсутності адвоката.

Рішення суду

Суд однострійно визнав порушення положень ст. 3 (щодо відсутності ефективного розслідування у зв'язку зі скаргою заявника про жорстоке поводження працівників правоохоронних органів) та ст. 6 (1) Конвенції (щодо надання заявником свідчень проти себе під тиском), відхиливши решту скарг, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику упродовж трьох місяців із дати набуття рішенням статусу офіційного 20 тис. євро відшкодування моральної шкоди та 480 євро відшкодування судових витрат.

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Висновки Ради ЄС у закордонних справах щодо України (Брюссель, 29 січня 2015 року)⁴⁰

Рада ухвалила такі висновки:

1. Рада рішуче засуджує невибірковий обстріл жилих районів, особливо у Маріуполі, та нещодавню ескалацію бойових дій у Донецькій та Луганській областях України. Рада шокована великою кількістю жертв. Рада відзначає свідчення тривалої та дедалі зростаючої підтримки, яка надається сепаратистам з боку Росії, що підкреслює відповідальність останньої. Рада очікує, що Росія застосує свій вплив і змусить сепаратистів невідкладно припинити їх насильницькі дії та діяти у повній відповідності до своїх зобов'язань згідно з Мінськими домовленостями, включаючи, в першу чергу, припинення насильства та відвід важкого озброєння із зони безпеки вздовж контактної лінії, передбаченою Мінським меморандумом, як перші невідкладні кроки, які міністри закордонних справ Франції, Німеччини, Росії та України закликали здійснити у своїй Спільній заяві за результатами переговорів у Берліні 21 січня ц.р. Посилаючись на Висновки Європейської Ради від 30 серпня, 24 жовтня та 18 грудня 2014 року, Рада закликає всі сторони у повному обсязі взяти на себе свою частину відповідальності та виконати свої зобов'язання згідно з Мінськими домовленостями. Рада закликає, насамперед, РФ засудити дії сепаратистів. Публічні заяви, що спотворюють реальність на місці, розпалюючи подальше насилля, як і публічне приниження заручників у порушення міжнародного права, не приведуть до вкрай необхідної деескалації конфлікту. З цією метою усі підписанти Мінських домовленостей мають терміново зібратися в рамках тристоронньої контактної групи.

2. Європейський Союз активно підтримуватиме всі дипломатичні зусилля, які сприяють створенню нового політичного імпульсу, насамперед ті, що наразі здійснюються під егідою ОБСЄ, та надалі долучатиметься у разі необхідності. Ці зусилля мають

40 Council conclusions on Ukraine [Електронний ресурс]. – Foreign Affairs Council meeting. Brussels, 29 January 2015. – Режим доступу: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/01/council-conclusions-ukraine/>

бути здійсненні сумлінно та мають призвести до змістовних результатів. Повне виконання Мінських домовленостей, як основа для сталого політичного вирішення конфлікту, з повагою до принципів незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України, має залишатися у центрі уваги таких переговорів. Необхідно забезпечити відповідний прогрес на основі виведення незаконних та іноземних збройних груп, військового обладнання, бойовиків та найманців, звільнення усіх заручників, убезпечення українсько-російського кордону під постійним моніторингом ОБСЄ, а також проведення дострокових місцевих виборів у частинах Донецької і Луганської областей відповідно до українського закону про тимчасове самоврядування та інклюзивний національний діалог, у першу чергу з таких питань, як конституційна реформа та децентралізація.

3. З огляду на погіршення ситуації, Рада погоджується продовжити, у повній відповідності до вимог права ЄС, дію обмежувальних заходів проти осіб та організацій, які загрожують або підривають суверенітет і територіальну цілісність України, ухвалених у березні 2014 р. та у подальшому оновлених, до вересня 2015 року. Крім того, Рада закликає Високого представника та Комісію представити протягом тижня пропозицію щодо додаткових списків з метою ухвалення відповідного рішення на засіданні Ради ЄС у закордонних справах 9 лютого 2015 року. Рада продовжуватиме уважно стежити за ситуацією на місці та триваючими дипломатичними зусиллями і звертається з проханням до служб Комісії та ЄСЗД провести подальшу підготовчу роботу щодо будь-яких необхідних дій з тим, щоб забезпечити швидке і всеохоплююче виконання Мінських домовленостей.

4. ЄС продовжить тісно працювати з міжнародними партнерами, включаючи ОБСЄ та Раду Європи. Рада підтверджує позитивну оцінку ролі ОБСЄ, зокрема, через присутність на місці та об'єктивне інформування Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні, а також зусилля Спеціального представника Діючого голови ОБСЄ у Тресторонній контактній групі. Рада закликає усі сторони забезпечити вільний та безпечний доступ спостерігачів СММ, а також безпілотних літальних апаратів до всієї території України, включаючи всі райони Донецької та Луганської областей, а також райони вздовж державного кордону з Росією.

Рада повторює свою підтримку швидкому розгортанню СММ на повну потужність та розширенню мандату Спостережної місії ОБСЄ на пункти перетину кордону з РФ з метою відновлення контролю України над своїм кордоном з Росією.

5. Рада спонукає українську владу швидко здійснити заявлені правові заходи, які уможливлють розгляд Міжнародним кримінальним судом ймовірних злочинів проти людяності, що були скоєні на території України у 2014-2015 роках. Рада підтверджує важливість просування у питанні ратифікації Україною Римського статуту, відповідно до своїх зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію.

6. Рада засуджує проведення обшуку у приміщенні телеканалу АTR, яке являє собою останній, на даний момент, акт переслідування та залякування кримськотатарської громади, а також черговою спробою обмежити свободу слова та ЗМІ на території півострову. Рада повторює свій заклик до всіх сторін забезпечити повний, вільний та необмежений доступ міжнародних структур із захисту прав людини до всієї території України, включаючи АР Крим та м. Севастополь, незаконну анексію яких ЄС засуджує та не визнаватиме.

7. Рада доручає Високому представнику / Віце-президенту посилити зусилля, у співробітництві з державами-членами та інституціями ЄС, з метою вдосконалення стратегічної комунікації на підтримку політики ЄС та вивчити можливості для створення відданої команди з комунікації для спрямування цих дій. Такі зусилля мають включати упереджувальне представлення політики ЄС, корегування дезінформації, у разі її появи, та підтримку подальшого розвитку незалежних ЗМІ в усьому регіоні.

8. Рада зі стурбованістю відзначає нещодавні російські заяви, що ставлять під сумнів розслідування збиття літака рейсу МН 17. Рада наголошує, що це розслідування здійснюється повністю незалежною експертною командою міжнародних експертів у повній відповідності з правилами та регламентами ІКАО і закликає усі сторони повною мірою співпрацювати зі слідством.

9. Рада повторює свій заклик до Уряду України прискорити реалізацію політичних та економічних реформ. Вона настійливо закликає Україну досягти конкретних результатів у ключових

сферах реформ з тим, щоб відповісти на прагнення населення щодо демократичної та модернізованої України, у якій поважаються права осіб, що належать до національних меншин. Ці реформи повинні стабілізувати економічну, фінансову та політичну ситуацію, а також закріпити підтримку міжнародної спільноти, зокрема шляхом розвитку клімату, сприятливого для інвестицій, насамперед у світлі можливої міжнародної конференції на підтримку України. Вона вітає окремі нещодавні кроки з реформування, включаючи ухвалення законодавства у сфері децентралізації фіскальної політики. Вона нагадує, що активізований процес реформ, у т.ч. належна підготовка до майбутньої реалізації розділу IV Угоди про асоціацію, буде вирішальним у контексті політичної асоціації та економічної інтеграції України з ЄС. Рада вітає пропозицію Комісії щодо надання Україні макрофінансової допомоги та очікує на її швидке затвердження.

10. Європейський Союз висловлює свою глибоку стурбованість у зв'язку з погіршенням гуманітарної ситуації на Донбасі. Він закликає всі сторони в повній мірі поважати міжнародне право, захищати цивільних осіб і співробітників гуманітарних організацій та забезпечити безперешкодний доступ для гуманітарних організацій у відповідності до міжнародного гуманітарного права і принципів.

ЄС залишається відданим забезпеченню підтримки найбільш уразливих груп населення, які постраждали внаслідок конфлікту, серед яких загалом 900 тисяч внутрішньо переміщених осіб і 600 тисяч біженців, які були змушені покинути зону бойових дій в короткі терміни і які гостро потребують допомоги. У зв'язку з цим ЄС вітає нещодавнє рішення Комісії разом з державами-членами мобілізувати додаткові фінансові кошти і натуральну допомогу для покриття найбільш нагальних потреб, про що було повідомлено в ході нещодавнього візиту Комісара Стіліанідеса в Україну. На сьогодні гуманітарна допомога та допомога на швидке відновлення з боку ЄС складає в цілому 95 мільйонів євро. Рада закликає усіх міжнародних донорів скоординовано відгукнутися на зростаючі гуманітарні потреби на основі Плану стратегічного реагування ООН.

Реформа законодавства про захист даних: чому це важливо для етнічних та релігійних меншин?⁴¹

Сьогодні неухильно збільшується кількість проблем, пов'язаних зі збором і захистом персональних даних осіб, які належать до релігійних та національних меншин. Це пов'язано, перш за все, з тим, що через недостатню прозорість систем зберігання персональних даних неможливою стає навіть перевірка самого факту дискримінації за релігійною чи етнічною ознакою або принаймні врахування таких факторів при збереженні персональних даних. Саме тому важливим кроком у вирішенні зазначених проблем має бути прийняття єдиного законодавчого акту, який би комплексно врегулював основні питання, пов'язані із захистом даних.

Для того, щоб збір персональних даних відповідав загальним принципам поваги до прав людини, в ході проведення збору таких даних необхідно дотримуватися принципу недискримінації, адже без цього важко буде протистояти реальній дискримінації в сферах працевлаштування, освіти, юстиції та в соціальному житті в цілому.

Якщо порушувати питання щодо антидискримінаційної політики щодо етнічних та релігійних меншин на рівні ЄС, доводиться констатувати, що на європейському просторі не існує комплексних правових механізмів ані на рівні законодавства Союзу, ані на рівні законодавства держав – членів ЄС, адже відсутній єдиний нормативний акт, який би забезпечував цим меншинам право на захист персональних даних такого характеру.

Основними проблемами серед держав – членів ЄС є те, що на національному рівні продовжується збір даних за такими расовими чи етнічними показниками, як расове чи етнічне походження, громадянство, країна народження, ПІБ, мова, якою особа спілкується на побутовому рівні, тощо. Досить часто такі дані збираються навіть без згоди самої особи. Згодом така інформація може бути використана для контролю за її власниками, наприклад, через антитерористичне законодавство.

Саме тому реформування системи збору даних, їх обробки та захисту має здійснюватися з урахуванням прав національних меншин на рівні недискримінаційної політики, політики прозорості

⁴¹ Data protection reform: Why it matters for ethnic and religious minorities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euractiv.com/sections/infosociety/data-protection-reform-why-it-matters-ethnic-and-religious-minorities-311699>

діяльності влади та співробітництва з самими національними меншинами.

Запровадження податку на фінансові транзакції призначено на 2016 рік⁴²

Країни – члени ЄС, що займалися розробкою податку на фінансові транзакції (ПФТ), встановили, що останній буде введено в дію з 1 січня 2016 року.

Цей податок розроблений з метою залучення фінансових інституцій та банківських установ до відновлення пост-кризової фінансової системи ЄС. В остаточному варіанті, був встановлений податок у розмірі 0.1% на фінансові перекази та 0.01% на транзакції пов'язані з борговими зобов'язаннями.

Розробка даного податку пройшла певні етапи і основними проблемами в попередньому обговоренні були пропозиції Німеччини про підвищення відсоткової ставки податку, а також Франції про обмеження сфери застосування податку лише до деривативів та кредитно-дефолтних свопів.

На відміну від офіційної підтримки податку представниками влади, приватні фінансові установи не підтримали і навіть досить вороже віднеслись до цього податку. Були висловлені версії, що такий податок може негативно вплинути на розвиток підприємств малого та середнього бізнесу⁴³. Серед можливих ризиків запровадження такого податку експерти також вбачають виведення фінансових операцій за межі ЄС з метою уникнення оподаткування.

Депутати Європарламенту наполягають на включенні стратегії боротьби зі шкідливим впливом алкоголю до порядку денного охорони здоров'я ЄС⁴⁴

Члени комітету з питань навколишнього середовища, охорони здоров'я та продовольчої безпеки ЄП прийняли проект пропозиції

⁴² FTT launch agreed for 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euractiv.com/sections/euro-finance/ftt-launch-agreed-2016-311669>

⁴³ Paris Europlace Communique de presse [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.paris-europlace.net/files/CP_TTFE_24_janvier_2015.pdf

⁴⁴ MEPs push for alcohol strategy on the EU's health agenda [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euractiv.com/sections/health-consumers/meps-push-alcohol-strategy-eus-health-agenda-311708>

про включення стратегії боротьби зі шкідливим впливом алкоголю до порядку денного охорони здоров'я ЄС. До цього питання, пов'язані з розповсюдженням алкоголю в Європі, регулювалися стратегією 2006 року про надання допомоги національним урядам та іншим зацікавленим сторонам з метою координації їх дій⁴⁵. Однак заплановане на 2013 рік під час її прийняття внесення змін Європейською Комісією не відбулося. ЄК Жана-Клода Юнкера досі не розглянула новий проект стратегії, але згідно з даними Європейського Парламенту, Комісія не надала задовільного пояснення щодо відсутності перегляду стратегії в минулому році.

Зовнішня оцінка поточної стратегії ЄС є позитивною, враховуючи, що пріоритети і підходи залишаються актуальними, водночас пропонується зміцнення чинного механізму.

Хоча, згідно з останніми даними споживання алкоголю значно зменшилося за останні десять років, середня доросла людина (віком 15 років і старше) у державах – членах ЄС споживає 12,5 літрів чистого алкоголю на рік (за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я за 2012 рік)⁴⁶. Це удвічі більше, ніж середній світовий показник.

Європейський Парламент готує до перегляду положення про Європейську громадську ініціативу⁴⁷

Під час громадських слухань, організованих Комітетом з конституційних справ та звернень Європейського Парламенту були висловлені проблеми, пов'язані з організаційними та технічними прогалинами у механізмі Європейської громадської ініціативи.

Європейська громадська ініціатива – механізм партисипативної демократії, який дозволяє громадянам ЄС

⁴⁵ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions an EU strategy to support Member States in reducing alcohol related harm [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/alcohol_com_625_en.pdf

⁴⁶ World Health Organization Global status report on alcohol and health [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/112736/1/9789240692763_eng.pdf

⁴⁷ Parliament gearing up for European Citizens' Initiative review [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euractiv.com/sections/eu-priorities-2020/parliament-gearing-european-citizens-initiative-review-312485>

розробити проект закону і представити його Європейській Комісії, яка в подальшому може передати його на розгляд Європейського Парламенту. Цей механізм функціонує відповідно до положень Лісабонського договору⁴⁸ та Регламенту (ЄС) № 211/2011 Європейського Парламенту та Ради від 16 лютого 2011 року «Про ініціативу громадян»⁴⁹.

До основних проблем щодо ініціативи можна віднести такі, як, наприклад, відмова у реалізації ініціативи без вагомих на те юридичних підстав, необхідність надання надмірної кількості персональних даних разом із громадянською ініціативою, відмова Комісії у реалізації ініціативи, навіть у випадку, якщо остання може бути успішною, тощо.

Найголовнішою проблемою з Європейською громадянською ініціативою є повна відсутність їх реалізації. Так, у 2012-2013 роках Європейська Комісія отримала 46 ініціатив, з них лише 26 зареєструвала, три – прийняла та жодну не було реалізовано. Саме тому у 2014 році цей механізм припинив своє існування.

Європейські політики висловлюються за відновлення та перегляд функціонування механізму громадських ініціатив і вбачають у ньому ефективний механізм зближення влади і населення, а також розвитку ЄС загалом. Саме тому наступний раунд переговорів з цього питання призначений на 13 квітня 2015 року.

⁴⁸ Treaty of Lisbon Amending the Treaty on European Union and the Treaty Establishing the European Community [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12007L/TXT>

⁴⁹ Regulation (EU) No 211/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 on the citizens' initiative [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:065:0001:0022:en:PDF>

Інформаційно-аналітичний дайджест

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Січень – березень 2015 р.

*Загальна редакція В. О. Зайчука,
академіка НАПН України*

Випуск підготували:

Ворошилова І.В., Коптева О. О.,
Шемшученко С. О., Шморгун Б. В.

Відповідальна за випуск:

Гріненко О. О.

Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 2,50. Обл.-вид. арк. 3,18.

Оригінал-макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.